

Tariffpolitisk uttalelse – solidaritet, rettferdighet og bærekraft

Den norske modellen, trepartssamarbeidet og velferdsstaten er ikke kommet av seg selv. Den er bygget over generasjoner av organiserte arbeidsfolk, som kjempet for et rettferdig og likeverdig samfunn. Fremtidens arbeidsliv avhenger av hvordan vi etterlater den, og fremtidens velferdstjenester avhenger av dem som i dag utdanner seg til å fylle den.

FO kjemper for en lønnspolitikk som fremmer solidaritet, rettferdighet og bærekraft. Som sikrer likelønn, gir uttelling for kompetanse og bidrar til det grønne skiftet. Som sørger for at dagens ungdom får en trygg alderdom, med en verdig pensjon og en levelig klode.

Sentral lønnsdannelse og trepartssamarbeid

FO jobber for å opprettholde fagbevegelsen som en sterk og nødvendig kraft i samfunnet. Et velfungerende trepartssamarbeid er en forutsetning for vekst og omstilling i Norge.

Frontfagsmodellen ivaretar bærekraften i konkurranseutsatt sektor, og bidrar til at vi kan føre en samordnet lønnspolitikk. Lønnsdannelsen må i hovedsak foregå sentralt for å sikre en solidarisk og rettferdig fordeling.

Lov og avtaleverk er avgjørende virkemidler for å opprettholde en balanse i styrkeforholdet mellom arbeidstaker og arbeidsgiver. FO kjemper for å styrke dette.

Likelønn og uttelling for kompetanse

Kvinner har gjennomgående lavere lønn enn menn, og kvinnedominerte yrker lønnes lavere enn mannsdominerte yrker med tilsvarende utdanningslengde. De økende forskjellene mellom høytlønte og lavtlønte rammer kvinner spesielt. Det må bli slutt på den manglende verdsettingen av kvinnedominerte yrker, særlig i helse- og sosialsektoren. Privatisering av velferdstjenester fører til at kvinnedominerte yrker i offentlig sektor får dårligere lønns- og pensjonsvilkår, og må motarbeides.

Arbeidslivets parter og ansvarlige myndigheter må ta grep for å sikre at tempoet i likelønnsutviklingen øker betraktelig. I virksomhetene må partene bruke Aktivitets- og redegjøringsplikten (ARP) for å motarbeide diskriminering og sikre lik lønn for likeverdig arbeid.

Det skal gis uttelling for all relevant utdanning, kompetanse og ansiennitet i tråd med rammene for det gjeldende tariffområde.

Arbeidstid

Vern av normalarbeidsdagen er et overordnet prinsipp. Arbeidstidsordningene skal bidra til å skape forutsigbarhet og nødvendig balanse mellom arbeid og fritid. FO ønsker en arbeidstidsreduksjon hvor målet er 6 timers normalarbeidsdag/30 timers uke. FO ønsker en arbeidstidsreduksjon slik at 30 timers uke blir å regne som fulltidsarbeid og 6 timer den nye normalarbeidsdagen.

Alternative arbeidstidsordninger skal ha minst like gode vilkår som ordinære. Fagforeningene skal forvalte innstillingsretten sentralt, og det skal stilles krav om sterke faglige begrunnelser når

alternative arbeidstidsordninger inngås. Hensynet til helse, miljø og sikkerhet skal være ivaretatt.

All arbeidstid der arbeidstaker står til disposisjon for arbeidsgiver skal telle som arbeidstid og lønnes deretter. FO skal jobbe for at medleverturuser og turnuser med langvakter primært avtales gjennom tariffavtale fremfor gjennom medleverforskriften. Med det hensyn at vilkårene for arbeidstid blir bedre for medlemmene.

Pensjon

Et inkluderende arbeidsliv innebærer tilrettelegging i alle livsfaser. En god personalpolitikk handler om en god arbeidslivspolitik som arbeidsmiljø og utviklingsmuligheter, medvirker til at arbeidstakere har mulighet til å stå i arbeid fram til pensjonsalder.

FO mener at Folketrygden, AFP og tjenstepensjonsordningene sammen skal sikre det økonomiske grunnlaget for en trygg og verdig alderdom for alle. FO jobber for at samlet pensjon ved avgangsalder minst skal være 2/3 av tidligere lønn.

Levealdersjusteringen, som ble innført med pensjonsreformen, må følges nøye med på. Evalueringen som skal gjennomføres innen 1.1.2030 må spesielt vurdere konsekvensene for de som har behov for å gå av tidlig. Det må vurderes om den fører til så store ulikheter i pensjonsnivå at det blir uforenlig med et solidarisk og rettferdig samfunn. Påslagsordningen som er avtalt i offentlig sektor, må ta hensyn til behovene til de ulike arbeidstakergruppene.

Yrkesgrupper i offentlig sektor med behov for særaldersgrenser må få dette. Ytelsene til arbeidstakere med særaldersgrense og uførepensjonister, må sikres. Disse gruppene pensjon må stå i et rimelig forhold til pensjonene til de som kan stå i arbeid fram til normalt pensjonsalder.

Det er avgjørende at en ny AFP-ordning forhandles frem. Ny AFP må sikre forutsigbarhet, tilstrekkelig ytelsesnivå, og mobilitet mellom offentlig og privat sektor.

Grønne tariffkrav

FO skal bidra til det grønne skiftet, og mener FOs og LOs omfordelende tariffpolitikk også er til det beste for miljøet. Det er de med de høyeste lønningene i samfunnet som har det største klima- og miljøavtrykket, og en mer omfordelende lønnspolitikk kan bidra til å dempe dette avtrykket.

Samarbeid mellom partene er nødvendig for å håndtere klimakrisen. Partene lokalt må samarbeide for å redusere virksomhetenes klima- og miljøavtrykk, og partene sentralt må utvikle nye bestemmelser i avtaleverket for å bedre miljøtilstanden.